

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, 26. avgust 2014. god.
Br.ref.:AGJ700/14

PRESUDA

u

slučaju br. KO119/14

Podnosioci

Xhavit Haliti i 29 drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo

**Ocena ustavnosti Odluke br. 05-V-001 izglasane od strane 83 poslanika
Skupštine Republike Kosovo o izboru predsednika Skupštine Republike
Kosovo, od 17. jula 2014. god.**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija, i
Arta Rama-Hajrizi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli sledećih 30 poslanika Skupštine Republike Kosovo: Hashim Thaçi, Xhavit Haliti, Hajredin Kuçi, Enver Hoxhaj, Arsim Bajrami, Memli Krasniqi, Margarita Kadriu-Ukelli, Zenun Pajaziti, Elmi Reçica, Rafet Rama, Ganimete Musliu, Selvije Halimi, Safete Hadërgjonaj, Bekim Haxhiu, Flora Brovina, Fadil Beka, Xhevahire Izmaqu, Agim Aliu, Sala Berisha-Shala, Agim

Çeku, Besim Beqaj, Raif Qela, Naim Fetahu, Blerta Deliu Kodra, Mexhide Mjaku-Topalli, Adem Grabovci, Azem Syla, Nuredin Lushtaku, Nezir Çoçaj i Kadri Veseli (u daljem tekstu: podnosioci zahteva). Podnosioci zahteva su ovlastili g. Xhavit Haliti da ih predstavi pred Ustavnim sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju Odluku br. 05-V-001 izglasanu od strane 83 poslanika Skupštine Republike Kosovo (u daljem tekstu: Skupština) o izboru predsednika Skupštine Republike Kosovo što se tiče sadržaju i postupka koji je sleđen tokom Konstitutivne Sednice Skupštine 17. jula 2014. god.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti Odluke Br. 05-V-001 kojom je g. Isa Mustafa izabran za predsednika Skupštine.
4. Podnosioci zahteva osporavaju ustavnost postupka za izbor predsednika Skupštine, koji je sleđen tokom Konstitutivne Sednice Skupštine, održane 17. jula 2014. god., navodeći da je bilo povrede čl. 67. [Izbor Predsednika i Potpredsednika] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i Poslovnika Skupštine.
5. Štaviše, podnosioci zahtevaju od Suda da uvodi privremenu meru, odnosno, da obustavi Konstitutivnu Sednicu Skupštine na čekanje konačne odluke Suda. Podnosioci zahteva tvrde da *“Privremena mera je od javnog interesa, jer neizdavanje te mere bi uzrokovalo nepopravljivu štetu funkcionisanju institucija Republike Kosovo, kao i demokratiji u Republici Kosovo.”*

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na čl. 113.5 Ustava, čl. 42. i 43. Zakona, br. 03/L-121, o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), i pravilo 56.1 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Sudom

7. Dana 18. jula 2014. god. podnosioci zahteva su podneli zahtev Sudu.
8. Dana 21. jula 2014. god., shodno pravilu 33. Poslovnika o radu, predsednik Ustavnog suda je, Odlukom br. GJR. KO119/14, imenovao sudiju Robert Carolan kao Sudiju izvestioca. Istog dana, predsednik Ustavnog suda je, Odlukom br. KSH. KO119/14, imenovao Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Almiro Rodrigues i Ivan Čukalović.
9. Dana 21. jula 2014. god. Sud je obavestio podnosiocima o registrovanju zahteva i poslao kopiju zahteva Predsednici Republike Kosovo, tehničke Vlade Republike Kosovo (u daljem tekstu: Tehnička Vlada) i Generalnom sekretaru Skupštine. Sud je od ovog poslednjeg tražio kopiju zapisnika sa Konstitutivne Sednice

održane 17. jula 2014. god., kao i da dostavi kopije zahteva KO119/14 svim poslanicima kako bi im omogućili da dostave Sudu svoje komentare o ovom zahtevu.

10. Dana 23. jula 2014. god. Sud je usvojio zahtev podnosioca za privremenu meru "[...] do konačne odluke Suda i to najkasnije do 18. septembra 2014. godine od dana donošenja [...]" odlukom o privremenoj meri.
11. Dana 29. jula 2014. god., 67 poslanika Skupštine je dostavilo svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14.
12. Dana 30. jula 2014. god., Sud je poslao kopije komentara 67 poslanika Skupštine podnosiocima zahteva, koji nisu dostavili bilo kakav komentar.
13. Dana 30. jula 2014., poslanik g. Arsim Bajrami dostavio je svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14.
14. Dana 31. jula 2014. god., generalni sekretar Skupštine je dostavio Sudu tražena dokumenta.
15. Dana 4. avgusta 2014. god., pet poslanika Skupštine su obavestili Sud da podržavaju komentare drugih 67 poslanika Skupštine.
16. Istog dana, generalni sekretar Skupštine dostavio je Sudu komentare poslanika Skupštine u vezi sa slučajem KO119/14.
17. Dana 19. avgusta 2014. god. Sud je većao i glasao o slučaju sudije Kadri Kryeziu pri čemu Sud odlučio:

DA UKORI sudiju Kadri Kryeziu zbog povrede člana 114 Kodeksa ponašanja za sudije Ustavnog suda, i

DA IZUZME sudiju od učestvovanja u raspravama za sve buduće zahteve Ustavnog suda u koje su uključene političke partije ili pojedinci u političkim partijama ili iz svakog drugog slučaja koji ima politički kontekst, u kojem se, inter alia, stranka može pojaviti pred Sudom, kao što je predsednik Republike Kosovo, Skupština, Vlada, Ombudsman i opštine.

18. Prema tome, sudija Kadri Kryeziu nije učestvovao u postupcima i odlučivanju Suda o slučaju KO 119/14.
19. Dana 21. avgusta 2014. god., Sud je održao javnu raspravu.
20. Istog dana je Sud većao i glasao o slučaju, pri čemu je sudija izvestilac, sudija Robert Carolan, tražio je da bude zamenjen jer bio u manjini. Predsednik Ustavnog suda u skladu sa pravilima 60 (1) i 44 (4) Poslovnika o radu zamenio sudiju Robert Carolan sa sudijom Almiro Rodrigues kao sudiju izvestioca (odluka br. GJR. KO119/14). Sledstveno, sudija Snezhana Botusharova je imenovana za člana Veća za razmatranje (odluka br. KSH. KO119/14).

Pregled činjenica

21. Dana 7. maja 2014. god., Skupština na svoju vanrednu plenarnu sednicu odlučila je za raspuštanje Skupštine.
22. Dana 8. maja 2014. god. predsednica Republike Kosovo je dekretirala prevremene izbore za 8. juni 2014. god.
23. Dana 8. juna 2014. god. su održani izbori u Republici Kosovo.
24. Dana 27. juna 2014. god. Centralna Izborna Komisija (u daljem tekstu: CIK) je objavila izborne rezultate.
25. Dana 4. jula 2014. god., CIK je sertifikovala izborne rezultate.
26. Dana 7. jula 2014. god., predsednica Republike Kosovo zakazala je Konstitutivnu Sednicu Skupštine za 17. juli 2014. god.
27. Dana 8. jula 2014. god., bivši predsednik četvrtog saziva Skupštine zakazao je zajednički sastanak predsedništva četvrtog saziva Skupštine sa čelnicima parlamentarnih partija kako bi pripremili Konstitutivnu Sednicu petog saziva. U prilogu pozivnica za sastanak bio je materijal CIK, odnosno obaveštenje o sertifikovanim izbornim rezultatima, odluka CIK br. 1579-2014 od 4. jula 2014. god. o sertifikovanju izbornih rezultata i lista kandidata izabranih za Skupštinu.
28. Dana 11. jula 2014. god., Demokratski Savez Kosova (LDK), Alijansa za budućnost Kosova (AAK) i NISMA informisali su bivšeg predsednika četvrtog saziva Skupštine da su poslanici političkih subjekata LDK-AAK-NISMA odlučili da formiraju parlamentarnu grupu LDK-AAK-NISMA.
29. Dana 12. jula 2014. god., bivši predsednik i predsedništvo četvrtog saziva Skupštine održalo je svoju sednicu da bi pripremito dnevni red za Konstitutivnu Sednicu.
30. Nacrt dnevnog reda Konstitutivne Sednice Skupštine je sadržao sledeća pitanja:
 - a. Formiranje Privremene komisije za verifikaciju kvoruma i mandata poslanika;
 - b. Polaganje zakletve od strane poslanika Skupštine;
 - c. Obaveštenje o formiranju parlamentarnih grupa; i
 - d. Izbor predsednika i zamenika predsednika Skupštine.
31. Dana 17. jula 2014. god., Skupština je održala svoju Konstitutivnu Sednicu kojom je predsedavala najstarija poslanica Skupštine, gđa Flora Brovina, (u daljem tekstu: predsedavajuća) potpomognuta od najmlađe poslanice Skupštine, gđe Teuta Rugova.
32. Predsedavajuća je otvarala Konstitutivnu Sednicu Skupštine i zatim zahtevala od političkih partija da nominiraju po jedan član za *ad hoc* Komisiju za verifikaciju kvoruma i mandata. Politička partija Demokratska Partija Kosova

(PDK) nominirala je poslanika g. Memli Krasniqi, LDK, AAK i NISMA nominirale su poslanika g. Armend Zemaj, Vetëvendosja (VV) nominirala je poslanicu gđu. Albulena Haxhiu, Lista Srpska nominirala je poslanicu gđu. Jelenu Bontić, Kosovo Demokratik Tyrk Partisi nominirala je poslanicu gđu. Müferra Şinik, koalicija VAKAT nominirala je poslanicu gđu. Dudu Balje, Progresivna Demokratska Stranka nominirala je poslanicu gđu. Emiliju Redžepi, Liberalna Partija Egipčana nominirala je poslanika g. Veton Berisha, Aškalijska Partija za Integraciju nominirala je poslanika g. Etem Arifi, politička partija Kosovski Novi Romani Partia nominirala je poslanika g. Kujtim Paqaku. Ovaj sastav *ad hoc* Komisije za verifikaciju kvoruma i mandata su glasali i usvojili svi 120 poslanika.

33. *Ad hoc* Komisija je predstavila izveštaj o valjanost mandata poslanika i verifikaciju kvoruma Konstitutivne Sednice Skupštine, na osnovu liste certifikovanih izbornih rezultata u sledećem redosledu:
 - a. Koalicija PDK 37 poslanika
 - b. LDK 30 poslanika
 - c. VV 16 poslanika
 - d. AAK 11 poslanika
 - e. Srpska Lista 9 poslanika
 - f. NISMA 6 poslanika
 - g. Kosovo Demokratik Tyrk Partisi 2 poslanika
 - h. Koalicija Vakati 2 poslanika
 - i. Progresivna Demokratska Stranka 1 poslanik
 - j. Demokratska Partija Aškalijska Kosova 1 poslanik
 - k. Nova Demokratska Stranka 1 poslanik
 - l. Liberalna Partija Egipčana 1 poslanik
 - m. Aškalijska Partija za Integraciju 1 poslanik
 - n. Koalicija za Goru 1 poslanik
 - o. Kosovski Novi Romani Partia 1 poslanik
34. Zatim, predsedavajuća je izjavila da su svi 120 poslanici prisutni i tako stavila na glasanje izveštaj *ad hoc* Komisije za verifikaciju kvoruma za koji su 44 njih glasali za, dok ostali poslanici niti su glasali protiv niti se uzdržali. Onda je predsedavajuća dala pauzu.
35. Nakon pauze, predsedavajuća je držala drugu rundu glasanja. Predsedavajuća je izjavila da od 120 poslanika koji su bili prisutni 117 njih je glasalo „za“ izveštaj *ad hoc* Komisije.
36. Predsedavajuća je zahtevala od prisutnih poslanika da polažu zakletvu, što su i učinili.
37. Što se tiče treće tačke dnevnog reda, formiranje parlamentarnih grupa, predsedavajuća je rekla da ona i najmlađa poslanica nisu službeno nadležne o tome, jer one su tu samo zbog starosti. Prema tome, formiranje parlamentarnih grupa treba učiniti nakon tačke 4, izbora predsednika i zamenika predsednika Skupštine.

38. Predsedavajuća je nastavila sa dnevnim redom Konstitutivne Sednice Skupštine i zahtevala od PDK da predlaže kandidata za predsednika Skupštine i da tri najveće političke partije predlažu svoje kandidate za potpredsednike Skupštine. PDK predložila je poslanika g. Agim Aliu kao kandidata za predsednika Skupštine, dok je LDK predložila poslanika g. Isa Mustafa kao kandidata za predsednika Skupštine. Druge političke partije nisu predložile svoje kandidate za potpredsednike Skupštine. Kada je predsedavajuća stavila na glasanje kandidaturu g. Agim Aliu iz PDK, sledeće političke partije su napustile salu Skupštine: LDK, VV, AAK, NISMA i Lista Srpska. Na njen zahtev nabrajani su ostali poslanici i samo su 47 poslanika bili prisutni. Prema tome, predsedavajuća je proglasila sednicu zatvorenom do daljeg pismenog obaveštenja, jer nije više bilo kvoruma.
39. Zatim, iako je Konstitutivna Sednica Skupštine bila zvanično odložena od strane predsedavajuće do daljeg pismenog obaveštenja, LDK, AAK, NISMA, VV i poslanici Liste Srpske vratili su se u sali Skupštine i počeli sastanak. Najmlađa poslanica Skupštine, gđa. Teuta Rugova, predsedavala sednicom i zahtevala od 83 prisutnih poslanika da glasaju predlog koju su podneli LDK, AAK, Nisma i VV za zamenu predsedavajuće, poslanice Flora Brovina. Predlog je usvojen sa 82 glasova za. Pri čemu, druga najstarija poslanica Skupštine, poslanica gđa Milka Vuliq, preuzela je predsedavanje sastanka.
40. Gđa Milka Vuliq tražila je od LDK, AAK, VV i NISMA da predlažu kandidata za predsednika Skupštine i da tri najveće političke partije predlažu po jedan kandidat za potpredsednika Skupštine. LDK, AAK i NISMA predložili su poslanika g. Isa Mustafa kao kandidata za predsednika Skupštine, dok je VV predložila poslanika g. Glauk Konjufca kao kandidata za potpredsednika Skupštine i grupa 6+ predložila kao kandidate za potpredsednika Skupštine, rotaciono, gđu. Duda Balje, gđu. Müfera Šinik, g. Danush Ademi i g. Kujtim Paqaku. Druge političke partije su izjavile da će kasnije predložiti svoje kandidate za potpredsednike Skupštine.
41. Gđa Milka Vuliq stavila je na glasanje predložene kandidate, gde je g. Isa Mustafa izabran za predsednika Skupštine sa 65 glasova za od 83 prisutnih poslanika. G. Glauk Konjufca iz VV je izabran za zamenika predsednika sa 82 glasova za, dok su gđa. Duda Balje, gđa. Müfera Šinik, g. Danush Ademi i g. Kujtim Paqaku iz Grupe 6+ su izabrani kao zamenici predsednika rotaciono sa 82 glasova za.

Argumenti predstavljeni od strane podnosilaca zahteva

42. Podnosioci zahteva tvrde da *“Tokom priprema za konstitutivnu sednicu V saziva Skupštine kao i tokom ove sednice bilo je povreda Ustava i Poslovnika o radu Skupštine. Tokom sednice, 12. Jul 2014. god., predsedavajući sednice odnosno predsednik iz prethodnog saziva, g. Jakup Krasniqi, je prekoračio svoje nadležnosti mandata propisanim Ustavom, odnosno njegovo tumačenje za najveću Parlamentarnu grupu, koja je prema bivšem predsedniku „Parlamentarna grupa“ formirana od 47 poslanika tokom procesa registrovanja poslanika V saziva, treba da sedne u centar i sledstveno ova Parlamentarna grupa treba da predlaže i predsednika Skupštine. Uzimajući u obzir da „Parlamentarna grupa LDK-AAK-Nisma“ nije sertifikovana kao*

najveća parlamentarna grupa od strane Centralne izborne Komisije, ako što je propisano čl. 15. i 18. Zakona, br.03/L-073, o Opštim izborima u Republici Kosovo (Službeni list Republike Kosovo/ Priština: III god./br.31/ 15. Juni 2008. God), ponašanje predsednik iz IV saziva, koji je ovlastio ujedinjenje u jednoj Parlamentarnoj grupi poslanika iz LDK, AAK i Nisma, koji nisu sertifikovani kao najveća Parlamentarna grupa, pre konstituisanja V saziva Skupštine Republike Kosovo, čini povredu Ustava Republike Kosovo, odnosno čl. 64. 1 i 67., kao i čl. 15. I 18. Zakona, br.03/L-073, o Opštim izborima u Republici Kosovo (Službeni list Republike Kosovo/Priština:III god./br.31./15. juna 2008. god.). Takođe, postupci predsednik Skupštine iz IV saziva, su u suprotnosti sa dosadašnjom praksom koja se potvrđuje zapisnikom iz sednice predsedništva Skupštine sa predstavnicima parlamentarnih partija, održanom 10. februara 2011. god.“

43. Pored toga, podnosioci zahteva navode da “Odluka Skupštine Republike Kosovo, od 17. Julu 2014. god. (Br.05-V-001), o izboru predsednika Skupštine Republike Kosovo, uključujući i postupak pripreme procesa konstituisanja Skupštine, nisu u skladu sa odredbama člana 67. Ustava Republike Kosovo. U skladu sa članom 67.2. Ustava i Presudom Ustavnog suda u slučaju br. KI103/14 podnetim od strane predsednice Republike Kosova, u vezi sa ocenom saglasnosti člana 84.14. (Nadležnosti Predsednika) sa članom 95. (Izbor Vlade) Ustava Republike Kosovo (Br. Ref: AGJ 671/14, od 1. Julu 2014. god.) predsednika Skupštine predlaže najveća parlamentarna grupa koja je dobila većinu mesta u Skupštini i bira se većinom glasova svih poslanika Skupštine.“
44. Stoga, podnosioci zahtevaju od Ustavnog suda odgovor na sledeća pitanja:
 - a. Da se oceni ustavnost Odluke Skupštine Republike Kosovo, od 17. jula 2014. god. (br.05-V-001) da li je predsednika Skupštine predložila najveća parlamentarna grupa, shodno članu 67.2. Ustava Republike Kosovo.
 - b. Da se razjasni koja je najveća parlamentarna grupa, kako je propisano članom 67. stav 2. Ustava Republike Kosovo (29. April 2010. god.) odnosno, da li je to najveća parlamentarna grupa koja je dobila izbore za Skupštinu 8. juna 2014. god. ili grupa koja je formirana tokom registrovanja poslanika i sledstveno: ko ima pravo da predlaže kandidata za predsednika Skupštine u konstituiivnoj sednici Skupštine?
 - c. Da se razjasni da li je, shodno članu 67.7, bilo povrede Ustava od strane predsednika Skupštine iz prethodnog saziva. Koja su nadležnosti predsednika Skupštine iz prethodnog saziva tokom pripremne sednice 12. Julu 2014. god.?
 - d. Nakon zvaničnog zatvaranja konstitutivne sednice, da li je bilo ispravno razrešenje predsedavajućeg sednice i nastavak sa konstitutivnom sednicom a da nisu pozvani poslanici, kao i uzimajući u obzir ovo i preduzete korake za izbor predsednika i potpredsenika Skupštine , da li je tokom konstitutivne sednice Skupštine Republike Kosovo bilo povrede Ustava i Poslovnika Skupštine?

Komentari predstavljeni od strane 67 poslanika Skupštine

45. Dana 29. jula 2014. god., 67 poslanika, predstavljenih od strane g. Bajram Gecaj, dostavili su svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14.
46. Što se tiče prihvatljivosti zahteva, 67 poslanika tvrde da podnosioci zahteva nisu ovlašćena strana za podnošenje zahteva u skladu sa članom 113.5 Ustava, jer *"[...] povrede koje navode podnosioci su pitanja koja su predviđena Poslovníkom Skupštine ili određene odlukama predsedništva Skupštine, a ne pitanja predviđena Ustavom."* 67 poslanika tvrde da je Sud uzeo stav u slučajevima br. KO29/11 i br. KO108/13 *"[...] kojom prilikom je odbio da tumači pitanja koja su predviđena Poslovníkom Skupštine, osim onih predviđenih Ustavom."*
47. S timu vezi, 67 poslanika tvrde da:
- a. pojam "najveća parlamentarna grupa" *"[...] je definisan Poslovníkom Skupštine, u Aneksu br. 1. Sledstveno, u skladu sa jasnim stavom ovog Suda da ne upušta se u tumačenje pitanja regulisanih zakonima ili poslovnícima, takođe i u konkretnom slučaju, podnosioci ne mogu zahtevati od Ustavnog suda tumačenje ovog pojma, dato u Aneksu 1 Poslovníka Skupštine. [...]"* i "Definicija pojma "parliamentarna grupa" je političko pitanje, jer je blisko vezano sa političkom voljom poslanika Skupštine, procedurama funkcionisanja ove institucije i njihovim delatnostima kao poslanici."
 - b. Odluka predsedništva Skupštine nije ustavno pitanje i iz slučaja br. KO115/13: *"Jasan je stav ovog Suda da neće se baviti tumačenjem odluka predsedništva Skupštine ili drugih organa Skupštine, nego samo odlukama izglasanih od strane poslanika u sednici."*
48. U ovom konkretnom slučaju, LDK-AAK-NISMA su formirale zajedničku parlamentarnu grupu na osnovu sličnosti njihovih programa i tako su sprovedi svoje pravo kao parlamentarna grupa, predlogom kandidata za predsednika Skupštine, u skladu sa članom 67. (2) Ustava.
49. Po mišljenju 67 poslanika, podnosioci zahteva nisu ni na koji način specifikovali kako njihove tvrdnje predstavljaju ustavne povrede. Štaviše, podnosioci su zahtevali razjašnjenja, koja nisu *ratione materiae* u saglasnosti sa Ustavom.
50. Što se tiče merituma zahteva, 67 poslanika tvrde je zahtev neosnovan jer navodno *"oba esencijala uslova Ustava [i.e. član 67.2 Ustava], što je, predlog najveće parlamentarne grupe i glasanje većine poslanika Skupštine, su ispunjena u ovom konkretnom slučaju. Sva druga pitanja su pitanja koja su regulisana Poslovníkom Skupštine."*
51. Što se tiče pojma "parliamentarna grupa", 67 poslanika tvrde da taj pojam nije definisan Ustavom, ali Poslovníkom Skupštine, koji u Prilogu 1. glasi [Značenje upotrebljenih izraza u poslovníku]: *"Grupa najmanje 5 odsto, odnosno 6 poslanika Skupštine, koja je upoznala Predsednika i Predsedništvo Skupštine o*

njihovom cilju da deluju kao parlamentarna grupa.” Oni se takođe pozivaju na član 20. (1) Poslovnika, koji predviđa “Poslanici mogu da formiraju parlamentarnu grupu prema njihovoj partijskoj pripadnosti ili programskim opredeljenjima.”, dok stav 2 određuje “Poslanik ima pravo da ravnopravno učestvuje u jednoj parlamentarnoj grupi, da se povlači iz iste, da formira novu parlamentarnu grupu, da se priključi drugoj parlamentarnoj grupi ili da deluje kao nezavisan. O svakom slučaju, poslanik je dužan da, o njegovoj odluci, pismeno obavesti predsednika Skupštine.”

52. *S tim u vezi, 67 poslanika navode da “ 8. jula 2014. god., grupa od 47 poslanika je formirala parlamentarnu grupu LDK, AAK, NISMA na osnovu programskog opredelenja i shodno članu 20. Poslovnika, informisali su predsednika i predsedništvo Skupštine, koji je bilo na dužnosti shodno članu 8. Poslovnika Skupštine. Formiranje parlamentarnih grupa pre konstitutivne sednice ne može se nipošto osporiti zato što ako se pozivamo na član 8. (3) Poslovnika jasno se vidi da se parlamentarne grupe mogu takođe formirati i pre konstitutivne sednice. Ovaj stav je takođe u saglasnosti sa članom 70. (2) Ustava [...]” i “rezultati parlamentarnih izbora su sertifikovani 4. jula 2014. god. Od strane Centralne izborne komisije, dok je konstitutivna sednica održana 17. jula 2014. god. Na osnovu toga, poslanici mandat kojih je već počeo 13 dana pre konstitutivne sednice su imali pravo da se slobodno udruže u parlamentarnim grupama čak i pre konstitutivne sednice. Formiranje parlamentarnih grupa i pre konstitutivne sednice je dokazano i prethodnim presedanima parlamentarne prakse. U četvrtom sazivu Skupštine Kosova, sertifikovanje rezultata je vršeno 7. februara 2011. god. I parlamentarna grupa 6+ je dostavila listu poslanika svojih parlamentarnih grupa (udruženje različitih partija koje su pojedinačno kandidovale u izborima) 9. februara 2011.god. dok je konstitutivna sednica održana 21. februara 2011. god.”*
53. *S druge strane, 67 poslanika navode da su podnosioci zahteva takođe pogrešno zaključili da je parlamentarna grupa sinonim pojma “Partija ili koalicija”. Po njihovom mišljenju, najveća „parlamentarna grupa” nije određena od političke partije ili koalicije, nego od volje poslanika da se ujedine ili na osnovu političkog opredeljenja ili na osnovu programa kao što je i propisano Poslovnikom Skupštine.*
54. *Što se tiče zahteva podnosilaca da Sud razjasni da li je bilo povrede Ustava od strane predsednika prethodnog saziva tokom pripremne sednice 12. jula 2014. god., 67 poslanika tvrde da Sud nije nadležan da oceni odluke predsedništva Skupštine, nego samo odluke koje su donete od strane većine poslanika, tokom sednice. Po njihovom mišljenju, “[...] ovo je bila Odluka predsedništva, sa nijednim glasom protiv, to jest, doneta konsensusom i dovoljnim kvorumom za donošenje odluka. U donošenju ove Odluke predsedništvo je postupalo u skladu sa Ustavom i Poslovnikom Skupštine, jer kao što je i gorenavedeno, predsedništvo iz prethodnog saziva nastavlja mandat sve do izbora predsednika novog saziva, uključujući i donošenje odluka o konstitutivnoj sednici.”*
55. *Štaviše, što se tiče tvrdnje podnosilaca da je bilo povrede kada je zamenjena predsedavajuća, 67 poslanika tvrde da ovo “[...] nije pitanje kojom bi trebalo da se bavi Sud, jer to je predviđeno Poslovnikom Skupštine a ne Ustavom. Jasno je*

da pravila [Poslovnika Skupštine] koja između ostalog, predviđaju prava i obaveze poslanika, važe za svaku sednicu. Prema tome, iz momenta polaganja zakletve, poslanici su ovlašćeni na svoja prava, uključujući i pravo da zahtevaju reč, da glasaju za ili protiv, da zahtevaju nastavak konstitutivne sednice, da zahtevaju pauzu, da predlažu mociju za zamenu predsedavajućeg, u skladu sa odredbama Poslovnika.

56. 67 poslanika, navode da su oni zahtevali zamenu predsedavajućeg, u skladu sa poslovníkom Skupštine u svetlu onoga što sledi:

- a. *"[...] uprkos odluke predsedništva da će mesta u sredini pripasti parlamentarne grupe LDK, AAK i NISMA, poslanici PDK su uzurpirali ta mesta. U ime parlamentarne grupe LDK-AAK-NISMA, poslanica Vjosa Osmani je tražila reč od predsedavajućeg sednice da bi se suprotstavila ovoj povredi, ali predsedavajuća nije joj dala reč. [...] istu primedbu o povredi Odluke predsedništva, u vezi sa rasporedom sedenja u Skupštini, izrazio i poslanik Visar Ymeri u ime parlamentarne grupe Vetëvendosje. Uprkos ovoj primedbi, predsedavajuća sednice nije reagovala da bi ispravila tu povredu Odluke predsedništva od 12. jula 2014. god."*
- b. *"[...] predsedavajuća sednice je pokušala da obustavi sednicu, uprkos volje poslanika (više od 2/3 njih), da nastave sa time. Ona i drugi poslanici PDK su napustili salu. U međuvremenu 2/3 poslanika koji su ostali u Sali su zahtevali nastavak sednice. U trenutku kada je asistent predsedavajućeg, Teuta Rugova, tražila da se utvrdi kvorum za nastavak sednice, pozivajući drugu najstariju poslanicu, pošto je gđa Flora Brovina odbila da predsedava sednicom, Flora Brovina se vratila u Sali i usurpirala sedište predsedavajućeg tako da ne bi dozvolila nastavak sednice, niti diskusije ili glasanje, niti bilo kakvu drugu radnju. Ovako je ona držala taoce više od 2/3 poslanika Skupštine, odgovarajući samo na zahteve PDK, da se ne nastavlja sednica."*
- c. *"Treća tačka dnevnog reda, koja definiše obaveštenje o formiranju parlamentarnih grupa, je preskočena rabitrarno od strane predsedavajuće sednice. [...]" jer "[...] ukoliko nema prigovora na dnevnom redu u početku sednice, taj dnevni red se smatra odobrenim i ne može se promeniti (član 42.2 Poslovnika Skupštine). Za bilo kakvo odstupanje od ovog pravila i Poslovnika Skupštine su potrebne 2/3 glasova prisutnih poslanika (član 84 Poslovnika Skupštine), ali se takvo glasanje nije održano uopšte."*
- d. *"Kada je predsedavajuća stigla do četvrte tačke dnevnog reda bila je dužna prema scenariu pripremljenog od strane Secretariata, da u vezi sa progresom procesa daje reč najvećoj parlamentarnoj grupi, to jest grupa LDK-AAK-NISMA, da predlaže predsednika Skupštine, u skladu sa Ustavom (član 67.2), Poslovníkom Skupštine (član 8 i 12), konkluzije predsedništva i scenariu pripremljenog od strane sekretariata Skupštine. Međutim, ona je povredila sva ova dokumenta"*

i prvo dala reć parlamentarnoj grupi PDK sa samo 37 poslanika, a ne parlamentarnoj grupi LDK-AAK-NISMA sa 47 poslanika.”

57. Konačno, 67 poslanika “u skladu sa pravilom 39. Poslovnika o radu Ustavnog suda [...] zahtevaju od Ustavnog suda da drži javnu raspravu, pošto je to više nego neophodno da se razjasne dokazi ovog pitanja, a posebno zapisnik konstitutivne sednice Skupštine. Javna rasprava je esencijalna pošto je zapisnik napravljen na osnovu izjava datih preko mikrofona uz dozvolu predsedavajuće sednice, dok je predsedavajuća dala mikrofona (reć) samo poslanicima njen partije (PDK) i nije dala mikrofona (reć) drugim poslanicima. Podnosiocima ovih Komentara, ali oni su izrazili svoja mišljenja u Skupštini bez mikrofona i ponavljali zahtev da se drži mehanički zapisnik, zbog ovakvih okolnosti blokiranja koje je stvorila predsedavajuća sednice, Flora Brovina. Štaviše, neophodno je da partije (predstavnicu parlamentarnih grupa u Skupštini i sekretarijat administracije Skupštine) iznesu svoje stavove ne samo u vezi sa zapisnikom nego i o drugim dokumentima i pitanjima vezanih za nesmetano odvijanje sednice.”

Komentari predstavljeni od strane poslanika Skupštine g. Arsim Bajrami

58. Dana 30. jula 2014. god. Poslanik g. Arsim Bajrami dostavio je Sudu svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14, koji se mogu rezimirati kao sledeće:
- a. “Konkluzija predsedništva prethodnog saziva (od 12.07.2014) o raspored sedenja u Skupštini, potpisana od strane predsednika prethodnog saziva g. Jakup Krasniqi, je neposredno u suprotnosti sa članom 64.1 Ustava Republike Kosova, jer prema toj odluci raspodela mesta u Skupštini nije urađena na osnovu glasova dobijenih na Skupštinskim izborima, nego na post-izbornim brojevima i koalicijama, koje nisu registrovane u CIK u skladu sa Zakonom, br. 03/L-073 čl. 15. i 18., o Opštim izborima. Neizbežno, ova metoda raspodele mesta, kršila i prethodnu parlamentarnu praksu, kao i volju suverana, prenetu putem izbora [...]”.
 - b. “U sastanku održanom 12. jula 2014. God., predsedništvo prethodnog saziva, namerno je zanemarila činjenicu da nijedan od poslanika petog saziva, uključujući i one iz post-izborne grupe LDK-AAK-NISMA nisu položili zakletve i prema tome oni nisu uživali zakonsku i ustavno pravo da vrše svoju funkciju kao poslanici. Iako mandat poslanika počinje na dan certifikovanja izbornih rezultata (član 70.2), izabrani poslanik ne može vršiti svoju dužnost poslanika pre konstituisanja Skupštine, odnosno pre no što polaže zakletvu. To je razlog zašto u Poslovniku, sekvenca događaja počinje sa pripremama za sednicu (član 8), verifikaciju mandata (član 9), polaganje zakletve (član 10) i izborom Skupštinskih organa (član 12). Takođe, to je i razlog zašto član 70.3 specifikuje da je mandat poslanika nevažeći ako poslanik ne bude polagao zakletvu.”
 - c. “[...] na dan konstituisanja, pojam “parlamentarna grupa” odražava samo volju izraženo u izborima i sve certifikovane partije ili koalicije

moraju sesti prema političkoj moći, na osnovu svojih izbornih rezultata.”

- d. “Samo nakon polaganja zakletve od strane poslanika i ispunjenja predviđenih postupaka o izboru novog predsednika i predsedništva Skupštine (član 12. u vezi sa članom 8 Poslovnika), poslanici su slobodni da deluju i o tome pismeno obaveste novo predsedništvo Skupštine (član 20.2) [...]. Post-izborna grupa LDK-AAK-NISMA ima pravo da se ujedini u jednu zajedničku grupu tek nakon konstitutivne sednice. Kao takvo, oni nisu bili najveća grupa u konstitutivnoj sednici od 17. jula 2014. god., i prema tome, u skladu sa članom 67.2 Ustava, oni nisu imali niti imaju pravo da predlažu kandidata za predsednika Skupštine.”
- e. Pored toga, poslanik g. Arsim Bajrami se poziva i na Poslovni Skupštine Slovenije, Srbije, Austrije, Republike Češke, Makedonije, Albanije, Hrvatske, Portugala, Bugarske i Crne Gore tvrdeći da “[...] fluktuacija poslanika i nove parlamentarne grupe se formiraju samo nakon konstitutivne sednice [...].”

Komentari predstavljeni od strane poslanice Skupštine gđe Luljeta Veselaj-Gutaj

- 59. Dana 4. avgusta 2014. god., poslanica gđa Luljeta Veselaj-Gutaj dostavila je Sudu svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14 “opsoravajući postupak izbora predsednika Skupštine Kosova g. Isa Mustafa, tokom Konstitutivne Sednice Skupštine, održane 17. jula 2014. god. gde je bilo povrede člana 67. Konstituisanje Skupštine nije se razvilo u skladu sa članom 67. (Izbor predsednika i zamenika predsednika), stavovi 2. i 3. Ustava u vezi sa Poglavljem III (Konstituisanje saziva Skupštine) Poslovnika Skupštine.”

Komentari predstavljeni od strane poslanika Skupštine Grupe 6+

- 60. Dana 4. avgusta 2014. god., poslanici Skupštine Grupa 6 + dostavili su Sudu svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14 navodeći da su oni učestvovali tokom konstituisanja Skupštine i da su odluke donete na konstitutivnoj sednici u saglasnosti sa Ustavom.

Komentari predstavljeni od strane poslanika Skupštine g. Etem Arifi

- 61. Dana 4. avgusta 2014. god., poslanik g. Etem Arifi dostavio je Sudu svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14, navodeći da je učestvovao u konstituisanju Skupštine i da je njegovo mišljenje tokom konstitutivne sednice bilo slobodno bez ikakvog pritiska.

Komentari predstavljeni od strane poslanika Skupštine g. Veton Berisha

- 62. Dana 4. avgusta 2014. god., poslanik g. Veton Berisha dostavio je Sudu svoje komentare u vezi sa zahtevom KO119/14, navodeći da je učestvovao u konstituisanju Skupštine i da je njegovo mišljenje tokom konstitutivne sednice

bilo slobodno bez ikakvog pritiska i na osnovu njegovog znanja o osnivanju institucija na osnovu primenjivih zakona.

Javna rasprava

63. Dana 21. avgusta 2014, god, Sud je održao javnu raspravu gde su prisustvovala i pravovaljano predstavljene sledeće partije:

- a. Za podnosioc zahteva poslanik g. Arsim Bajrami;
- b. Za respondente:
 - i. LDK, poslanica gđa. Vjosa Osmani;
 - ii. VV, poslanica gđa. Albulena Haxhiu;
 - iii. AAK, poslanik g. Ardian Gjini;
 - iv. Lista Srpska, poslanica gđa. Milka Vuliq;
 - v. NISMA, poslanica gđa. Valdete Bajrami;
 - vi. Kosovo Demokratik Tyrk Partisi, poslanik g. Mahir Yagcilar;
 - vii. Progresivna Demokratska Stranka, poslanik g. Nenad Rašić;
 - viii. Nova Demokratska Stranka, poslanica gđa. Emilija Rexhepi;
 - ix. Liberalna Partija Egipčana, poslanik g. Veton Berisha;
 - x. Aškalijska Partija za Integraciju, poslanik g. Etem Arifi i
 - xi. Kosovski Novi Romani Partia, poslanik g. Kujtim Paqaku.

64. Tokom javne rasprave sledeće partije su preuzele reč:

- a. Za podnosioc zahteva poslanik g. Arsim Bajrami;
- b. Za respondente:
 - i. LDK, AAK i NISMA, poslanica gđa. Vjosa Osmani i poslanik g. Ardian Gjini; i
 - ii. VV, poslanica gđa. Albulena Haxhiu;

65. LDK i VV su dostavile Sudu dodatna dokumenta.

66. Sud je saslušao usmene podneske stranaka o zahtevu.

Prihvatljivost zahteva

67. Sud prvo treba da ispita da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, predviđeni Ustavom i detaljnije obrazloženi u Zakonu i Poslovniku o radu.

68. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.1 Ustava, koji propisuje da “*Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.*”

69. Što se tiče uslova, Sud podseća da su podnosioci podneli zahtev u skladu sa članom 113.5 Ustava koji predviđa sledeće:

“Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sprovođenja..” [srpska verzija se razlikuje od albanske i engleske verzije]

70. Pored toga, Sud se poziva na član 42. [Tačnost podneska] Zakona koji predviđa:

1. Uz podnesak podnešen u skladu sa članom 113., stav 6. Ustava, se između ostalog, podnose i sledeće informacije:

1.1. imena i potpisi svih poslanika Skupštine koji osporavaju ustavnost zakona ili odluke donesene od strane Skupštine Republike Kosovo;

1.2. Ustavne ili odredbe nekog akta ili zakona koje se tiču ovog zakona; i

1.3. dokaze na koje se zasniva spor.

71. Pored imenova i potpisa poslanika koji su podneli zahtev, podnosioci zahteva su naveli i osporenu odluku i relevantne odredbe Ustava kao i dokaze koji potkrepljuju zahtev.

72. Što se tiče osporene odluke, Sud primećuje da podnosioci osporavaju Odluku br. 05-V-001 o izboru predsednika Skupštine, izglasane od strane 83 poslanika Skupštine.

73. Što se tiče rokova, Sud primećuje sa je Odluka, br. 05-V-001 o izboru predsednika Skupštine, izglasana od strane 83 poslanika Skupštine, doneta od strane Skupštine 17. jula 2014. god. i da je zahtev podnet Sudu 18. jula 2014. god. Stoga proizilazi da je zahtev podnet u ustavom predviđenom roku od osam dana.

74. Sud zaključuje da uslovi prihvatljivosti predviđeni članom 113.5 Ustava i članom 42. Zakona su ispunjeni.

75. U ovakvim okolnostima, Sud smatra da zahtev pokrene važna ustavna pitanja u vezi sa Konstitutivnom Sednicom Skupštine i prema tome nema osnova da se proglasi neprihvatljivim ili da se ide dalje sa analizama dodatnih osnova prihvatljivosti, podnetih od strane podnosilaca zahteva.

Komparativna studija

76. Pre nego što se upuštamo u analize slučaja, Sud će sprovesti komparativnu analizu relevantnih ustavnih odredbi Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovo (u daljem tekstu: Ustavni okvir) a i jednog broja susednih i drugih zemalja.

Ustavni okvir za privremenu samoupravu na Kosovo 2001

77. Članovi 9.1.7, 9.1.8 i 9.1.9 Ustavnog okvira predviđaju:

Predsedništvo Skupštine

9.1.7 Skupština ima Predsedništvo koje se sastoji od osam članova Skupštine koji se biraju na sledeći način:

- (a) *Dva člana imenuje stranka ili koalicija koja dobije najveći broj glasova na skupštinskim izborima;*
- (b) *Dva člana imenuje stranka ili koalicija koja dobije drugi poredu broj glasova na skupštinskim izborima;*
- (c) *Jednog člana imenuje stranka ili koalicija koja dobije treći po redu broj glasova na skupštinskim izborima;*
- (d) *Jednog člana imenuje stranka ili koalicija koja dobije četvrti po redu broj glasova na skupštinskim izborima;*
- (e) *Jedan član se imenuje među članovima Skupštine koji pripadaju strankama koje se izjasne kao predstavnici zajednice kosovskih Srba; i*
- (f) *Jedan član se imenuje među članovima Skupštine koji pripadaju strankama koje se izjasne kao predstavnici ne-albanske i ne-srpske zajednice na Kosovu. Metod za imenovanje ovog poslednjeg člana određuju članovi Skupštine koji pripadaju tim zajednicama.*

9.1.8 Skupština potvrđuje ta imenovanja formalnim glasanjem.

Predsednik Skupštine

9.1.9 Član Predsedništva iz stranke ili koalicije koja dobije najveći broj glasova na skupštinskim izborima biće Predsednik Skupštine.

Albanija

78. Članovi 67 i 75 Ustava Albanije predviđaju:

Član 67

1. Predsednik Republike saziva novoizabranu Skupštinu ne ranije od dana prestanka mandata prethodne Skupštine, ali najkasnije 10 dana od isteka tog mandata. Ako je prethodna Skupština bila raspuštena pre isteka mandata, predsednik Republike saziva novu Skupštinu najkasnije u roku od 10 dana od objavljivanja izbornih rezultata.

2. Ukoliko predsednik Republike ne vrši takvu nadležnost, Skupština se sastaje na deseti dan perioda predviđenog u tačku 1 ovog člana.

Član 75

1. Skupština bira i razrešava svog predsednika.
2. Skupština je organizovana i funkcioniše shodno propisa usvojenih od strane većine svih svojih članova.

79. Članovi 6 i 15 Poslovnika Skupštine Republike Albanije, predviđaju:

Član 6 – Izbor predsednika Skupštine

1. Kandidat za predsednika Skupštine je predložen od najmanje 15 poslanika. Jedan poslanik ne može podržati više od jednog kandidata. Predlog treba da bude u pisanoj formi, da sadrži odgovarajuće potpise i da se dostavi privremenom sekretarijatu Skupštine.
2. Izbor predsednika Skupštine se vrši bez debate i tajnim glasanjem, većinom glasova u prisustvo više od polovine članova Skupštine. U slučaju da nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu, nastavlja se sa drugom rundom, gde se glasa za dva kandidata koji su dobili najviše glasova.
3. Glasanje je javno organizovano i vođeno od strane glasačke komisije, sastavljeno od pet poslanika, koji odražavaju, ukoliko je to moguće, politički sastav Parlamenta. Najstariji član obavlja i dužnost predsedavajućeg glasačke komisije i proglašava rezultate glasanja.
4. Predsedavajući sednice odmah poziva predsednika Skupštine da uzima svoje mesto.

Član 15 – Formiranje parlamentarnih grupa

1. Poslanici mogu formirati parlamentarne grupe partijskih pripadnosti ili političkog opredeljenja.
2. Formiranje parlamentarnih grupa zahteva najmanje 7 članova. Svaki član može biti član samo jedne parlamentarne grupe. Odlazeći član parlamentarne grupe, može se pridružiti nekoj drugoj parlamentarnoj grupi tek šest meseci nakon dana odlaska.
3. Kada jedan broj članova parlamentarne grupe padne iznad broja predviđenog pod stavom 2 ovog člana, grupa prestane da postoji.
4. u roku od 3 dana od izbora predsednika Skupštine, svaki član pismeno se izjašnjava kojoj parlamentarnoj grupi on/ona bira da se pridruži. Samo poslanici koji nisu se izjasnili ili ne pripadaju nekoj parlamentarnoj grupi mogu formirati mešanu grupu.
5. svaki član ima pravo da napušta parlamentarnu grupu. Za to on/ona treba da dostavi pismenu izjavu lideru parlamentarne grupe i da obavesti Kancelariju Skupštine.

6. Izabrani poslanik saziva, u roku od 3 dana od polaganja zakletve, pismeno izjave kojoj će parlamentarnoj grupi on/ona pripasti.

Bugarska

80. Članovi 75 i 76 Ustava Republike Bugarske predviđaju:

Član 75

Predsednik Republike saziva prvu sednicu novoizabrane Narodne Skupštine u roku od mesec dana od izbora. Ako predsednik ne uspeva da učini to, sednicu saziva jedna petina poslanika Narodne Skupštine.

Član 76

1. prvu sednicu Narodne Skupštine otvara najstariji prisutni poslanik.

2. Na prvu sednicu poslanici polagaju sledeću zakletvu:

"Zaklinjem se u ime Republike Bugarske da ću da poštujem Ustav i zakone zemlje i da u svim mojim radnjama budem vođen od interesa naroda. Zakleo sam se."

3. U istoj sednici Narodna Skupština bira svog predsednika i zamenike predsednika.

81. Poglavlje II i Poglavlje IV Poslovnika Narodne Skupštine Bugarske predviđaju:

Poglavlje II

KONSTITUISANJE NARODNE SKUPŠTINE I PROMENE U RUKOVODSTVO

Član 3.

(1) Prvo zasedanje Narodne Skupštine otvara najstariji prisutan član. Taj član vodiće zasedanje sve dok Narodna Skupština ne bira svog predsednika.

(2) članovi Narodne Skupštine usmeno polagaće zakletvu, u skladu sa članom 76. stav 2. Ustava, da bi se dokumentovao ličnim postpisanjem pismene zakletve.

Član 4.

(1) pod predsedavanjem najstarijeg člana održaće se debati izričito o izboru predsednika Narodne Skupštine kao i samih izbora.

(2) na prvo zasjedanje Narodne Skupštine članovi će usvojiti poslovnik o uslovima i pravilima za izbor predsjednika i zamenika predsjednika Narodne Skupštine.

Član 5.

(1) predsjednik i zamenici predsjednika Narodne Skupštine mogu se razrešiti svojih ovlašćenja pre isteka mandata na:

1. njegov/njen zahtev;
2. pismenu mociju od najmanje jedne trećine članova kada je on/ona objektivno nesposoban ispuniti svoje dužnosti, ili je sistematski zloupotrebio svoja ovlašćenja ili neuspeva da vrši svoje dužnosti u okviru svojih nadležnosti.
3. pismenu mociju od strane parlamentarne grupe, formirane od parlamentarno predstavljene partije ili koalicije, koja ih nominirala.

(2) Zamenici predsjednika Narodne Skupštine biće razrešeni svojih dužnosti pre isteka mandata kada su oni napustili parlamentarnu grupu koja ih nominovala, ili kada ih grupa razreši.

(3) U slučajevima pod tačkom 1. stavovi 1 i 2 razrešenje biće proglašeno bez debate ili glasanja.

(4) U slučajevima pod tačkama 2 i 3 stav 1 mocije biće stavljena na glasanje na prvo zasjedanje nakon dana podnošenja, kako bi se omogućilo saslušanje dotičnog lica. Mocija se smatra usvojenom ako dobija podršku od više od polovine prisutnih članova Narodne Skupštine.

(5) U slučaju razrešenja pod stavovima 1 i 2, održaće se novi izbor u roku od 14 dana nakon usvajanja odluke pod uslovima predviđenim Poslovnikom o radu, usvojenim od strane Narodne Skupštine. Do održanja novog izbora za predsjednika Narodne Skupštine, ovom poslednjem predsedavaće zamenik predsjednika, nominiran od parlamentarno predstavljene partije ili koalicije, koja je nominirala predsjednika.

Član 6.

Narodna Skupština biraće 8 sekretara iz redova poslanika.

Član 7.

U narednim zasjedanjima, Narodna Skupština biraće stalne komisije.

Poglavlje četiri

PARLAMENTARNE GRUPE

Član 12.

(1) Članovi Narodne Skupštine mogu formirati parlamentarne grupe.

(2) Minimalni broj poslanika Narodne Skupštine potreban za formiranje parlamentarne grupe je 10 (deset).

(3) Ukoliko članstvo parlamentarne grupe pada ispod potrebnog minimuma, ta grupa prestaće da postoji.

(4) Kada prestane da postoji parlamentarna grupa, zamenik predsednika izabran od te grupe biće razrešen svojih ovlašćenja pre isteka mandata. Razrešenje biće proglašeno na prvoj plenarnoj sednici bez debate i glasanja.

Član 13.

(1) Svaka parlamentarna grupa dostaviće predsedniku Narodne Skupštine rešenje o svom formiranju i listu rukovodstva i članstva postpisano od svih članova.

(2) parlamentarne grupe, njihovo rukovodstvo i bilo kakve promene u njemu treba da se evidentiraju u posebnom registru Narodne Skupštine.

(3) Predsednik Narodne Skupštine proglasiće registrovane parlamentarne grupe i njihovo rukovodstvo na plenarnoj sednici. Svaka promena u sastavu parlamentarne grupe biće proglašena od strane predsednika Narodne Skupštine na plenarnoj sednici.

(4) za stalne asistente parlamentarne grupe imenovaće se osoblje Narodne Skupštine. Na savet svake dotične parlamentarne grupe, broj takvog osoblja biće odobren od strane predsednika Narodne Skupštine u proporciji 1:10 na broj članova grupe, ali ne i manje od 2 za svaku parlamentarnu grupu.

Član 14.

(1) Nijedan član Narodne Skupštine ne može biti član više od jedne parlamentarne grupe.

(2) Uslovi članstva grupe, početak i prestanak, i prava i dužnosti članova grupe biće uspostavljene od strane dotične parlamentarne grupe i u skladu sa odredbama ovog Poslovnika.

(3) Član Narodne Skupštine može da napušta parlamentarnu grupu pismenom ostavkom podnetom lideru grupe i predsedniku Narodne Skupštine, koji će proglasiti to na plenarnoj sednici.

(4) pri napuštanju parlamentarne grupe ili razrešenju član će izgubiti svoje mesto u stalnoj komisiji kao predstavnik dotične parlamentarne grupe, u delegacijama Narodne Skupštine i drugim izbornim kancelarijama Narodne Skupštine.

(5) Član parlamentarne grupe koji je ostavio ili bio izbačen iz grupe postaće poslanik Narodne Skupštine bez članstva u parlamentarnim grupama.

(6) Članovi Evropskog Parlamenta iz Republike Bugarske mogu takođe učestvovati u rad parlamentarnih grupa u neglasačkom svojstvu i shodno registrowanju sa Centralnom izbornom Komisijom partije ili koalicije na listiću čije su izabrani.

Hrvatska

82. Član 73 Ustava Hrvatske predviđa:

Član 73

[...]

Hrvatski Sabor se konstituira izborom predsjednika Sabora na prvoj sjednici na kojoj je nazočna većina izabranih zastupnika

83. Poslovnik Hrvatskoga sabora u drugom delu predviđa:

Drugi deo

Konstituiranje Sabora, početak obnašanja zastupničke dužnosti, mirovanje i prestanak mandata zastupnika

Član 4.

Sabor na prvu, Konstituirajuću Sjednicu saziva predsjednik Republike.

Do izbora predsjednika Sabora sjednici privremeno predsjeda predsjednik Sabora iz prethodnog saziva, a u slučaju njegove spriječenosti, najstariji nazočni izabrani zastupnik.

Privremeni predsjedatelj ima do izbora predsjednika Sabora sva prava i dužnosti predsjednika Sabora u odnosu na predsjedanje sjednicom.

Sabor se konstituira izborom predsjednika Sabora na prvoj sjednici na kojoj je nazočna većina izabranih zastupnika.

Nakon izbora predsjednika Sabora, izabrani predsjednik Sabora preuzima predsjedanje sjednicom.

Nakon što je Sabor konstituiran, izvodi se himna Republike Hrvatske.

Član 5.

Na Konstituirajućoj Sjednici Sabor bira i Mandatno-imunitetno povjerenstvo.

Osim predsjednika Sabora i Povjerenstva iz stavka 1. ovoga članka, na Konstituirajućoj Sjednici Sabor može birati i potpredsjednike Sabora, tajnika Sabora i tajnika sjednice Sabora, Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove te druga radna tijela.

Pravo podnošenja prijedloga za izbor tijela iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, na konstituirajućoj sjednici, ima najmanje 1/3 izabраних zastupnika.
Nemačka

84. Član 40. Osnovnog zakona Republike Nemačke predviđa:

Član 40. [Predsjedništvo – Poslovnik o radu]

1. Bundestag biraće svog predsjednika, potpredsjednike i sekretare. Usvojiće Poslovnik o radu.

85. Poslovnik o radu Nemačkog Bundestaga predviđa:

*Pravilo 1
Konstitutivna sednica*

(1) Prvu sednicu novoizabranog Bundestaga saziva odlazeći predsjednik i održaće se najkasnije tridesetog dana nakon izbora (član 39 Osnovnog zakona).

(2) Na prvoj sednici Bundestaga, najstariji član Bundestaga, ili, ukoliko on ili ona odbija to, drugi najstariji član, predsjedavaće dok novoizabrani predsjednik ili jedan od potpredsjednika ne preuzima kancelariju.

(3) predsjednik na osnovu starosti imenovaće članove Bundestaga za sekretare na privremenom osnovu. Onda se vrši prozivka članova Bundestaga.

(4) Nakon što je potvrđeno prisustvo kvoruma, biraju se predsjednik, potpredsjednici i sekretari.

*Pravilo 2
Izbor predsjednika i potpredsjednika*

(1) Bundestag će tajnim i odvojenim glasanjem (pravilo 49), birati predsjednika i potpredsjednike za trajanje izbornog mandata. Svaka parlamentarna grupa u nemačkom Bundestagu biće predstavljena u predsjedništvo od najmanje jednog potpredsjednika.

(2) Osoba koja dobija glasove većine članova Bundestaga biće izabrana. Ako nije uspeo dobiti većinu u prvom glasanju, onda moguće je predložiti nove kandidate za drugo glasanje. Ako ni ovaj put nisu dobijeni glasovi većine članova Bundestag, održaće se i treće glasanje. Ako postoji samo jedan kandidat u trećem glasanju, taj će kandidat biti izabran ako dobija većinu glasova. Ukoliko su nekoliko kandidata, dvoje kandidata sa najvećim brojem glasova idu u treće glasanje; osoba koja dobija najviše glasova biće izabrana ukoliko je nerešeno, predsjednik će odlučiti koji od ova dva kandidata da bude izabran.

(3) dalje glasanje kada se radi o kandidatu neuspešnim u trećem glasanju je dozvoljeno samo uz saglasnost Saveta mudraca. Ukoliko su predloženi novi kandidati nakon neuspešnog postupka u skladu sa stavom (2), ponoviće se još jednom izborni postupak u skladu sa stavom (2).

Pravilo 10 *Formiranje parlamentarnih grupa*

(1) Parlamentarne grupe biće udruženja od najmanje pet od sto članova Bundestaga, i njihovi članovi pripadaće istoj političkoj partiji ili partijama koje, radi sličnih političkih ciljeva ne takmiče se jedan sa drugim ni u jednom Landu. Kada članovi Bundestaga formiraju takvo udruženje na drugom osnovu od onog navedenot u prvoj rečenici ovog stava, njeno priznavanje kao parlamentarne grupe zahtevaće saglasnost Bundestaga.

(2) Formiranje parlamentarne grupe, njen naziv, imena predsedavajućih, članovi i gosti biće pismeno saopšteni predsedniku.

(3) Parlamentarne grupe mogu prihvatiti goste koji, dok se ne računaju prema jačini grupe, biće uzeti u obzir u distribuciji pozicija (pravilo 12).

(4) članovi Bundestaga koji žele da formiraju udruženje ali ne postignu predviđeni minimum za status parlamentarne grupe mogu biti priznati kao grupacija. Stavovi (2) i (3) važe i za njih *mutatis mutandis*.

(5) zajedničke tehničke radne grupe postavljene od strane parlamentarnih grupa neće uticati na broj pozicija na koja imaju pravo parlamentarne grupe shodno njihovim relativnim snagama.

Grčka

86. Član 65 Ustava Grčke predviđa:

Član 65.

1. Parlament će odrediti način svog slobodnog i demokratskog poslovanja usvajanjem svog Poslovnika o radu; ovaj Poslovnik će biti usvojen na plenumu kao što se određuje u članu 76. i biće objavljen u Vladinom listu po nalogu predsednika.

2. Parlament će birati iz redova poslanika predsednika i druge članove prezidijuma kao što se predviđa Poslovníkom o radu.

3. Predsednik i potpredsednik će se birati u početku svakog mandata Parlamenta. Ova odredba neće se primenjivati na predsednika i potpredsednike izabranih na prvom zasedanju Petog revizijskog parlamenta. Na preporuku pedeset poslanika, Parlament može da ukori predsednika ili člana prezidijuma time što bi prouzrokovao prekid njegovog mandata.

87. Poslovnik Helenskog Parlamenta predviđa:

Prezidijum
(članovi 6. – 12. Poslovnika)

Prezidijum čine:

- *predsednik Helenskog Parlamenta*
- *sedam potpredsednika,*
- *tri dekana i*
- *šest sekretara*

Osnovna karakteristika Prezidijuma je njegov višestranački sastav. Dakle, prvi, drugi i treći potpredsednik su pripadnici vladajuće stranke; četvrti potpredsednik, jedan dekan i jedan sekretar pripadaju najvećoj opozicionoj stranki; peti potpredsednik i jedan sekretar su članovi druge najveće opozicione stranke; šesti potpredsednik pripada trećoj najvećoj stranki opozicije, i sedmi potpredsednik pripada četvrtoj. Član Prezidijuma, koji svakako mora da bude izabrani Poslanik, ne može da bude član kabineta (ministar ili podsekretar). Ako se član Prezidijuma slaže da preuzme ministarske ili podsekretarske dužnosti, onda ipso facto on/ona mora da da ostavku od položaja.

Predsednik i potpredsednici se biraju u početku svakog mandata za celo trajanje tog mandata. Mandat dekana i sekretara traje sve dok traje redovno zasedanje za koju su oni izabrani.

Makedonija

88. Članovi 63. i 67. Ustava Republike Makedonije predviđaju:

Član 63.

Poslanici u Skupštini se biraju za mandat od četiri godine. Mandat poslanika se verifikuje od Skupštine. Mandat počinje da teče od konstitutivne sednice Skupštine. Novoizabrana Skupština se sastaje na konstitutivnoj sednici najkasnije 20 dana od održanja izbora. Konstitutivnu sednicu saziva predsednik Skupštine od prethodnog sastava. U slučaju da se ne zakaže konstitutivna sednica u predviđenom roku, poslanici sami se sastaju i je konstituiraju. Skupštinu na dvadeset i prvom danu od dana završetka izbora.

Izbori za poslanici u Skupštini se održavaju u poslednjim 90 dana od mandata starog poslaničkog saziva ili u roku od 60 dana od dana na raspuštanje Skupštine. [...]

Član 67.

Skupština iz redova poslanika bira predsednika i jedan ili više potpredsednika većinom glasova od ukupnog broja poslanika. [...]

89. Poglavlje II Poslovnika Skupštine Republike Makedonije predviđa:

II. KONSTITUIRANJE SKUPŠTINE

1. Konstitutivna sednica Skupštine i verifikacija poslaničkih mandata

Član 9.

U slučaju da prvu sednicu Skupštine ne saziva odlazeći predsednik, sednica se održava na dvadeset i prvom danu od završetka izbora, u 10,00 časova, a sednicu saziva najstariji izabrani poslanik, ako i on odbije da saziva, to pravo prolazi redosledno sledećim po starosti izabranom poslaniku, sve do izabranog poslanika koji će se složiti da saziva prvu sednicu.

Poslanik koji je sazvao prvu sednicu, predsedava sednici Skupštine (u daljem tekstu: predsedavajući), dok novoizabrani predsednik ili jedan od potpredsednika ne preuzima dužnost.

Član 10.

Predsedavajući prve sednice imenuje dva od izabranih poslanika koji po potrebi ga zamenjuju u predsedavanju sednici.

Predsedavajući prozivkom izabranih poslanika utvrđuje broj prisutnih izabranih poslanika.

Skupština može da se konstituiira ako sednici prisustvuju većina izabranih poslanika.

Otkad se utvrđuje kvorum, se biraju predsednik i članovi Verifikacione komisije Skupštine (u daljem tekstu: Verifikaciona komisija).

Član 11.

Mandat poslanika Skupština verifikira na konstitutivnoj sednici na predlog Verifikacione komisije.

Član 12.

Verifikacionu komisiju bira Skupština na konstitutivnoj sednici, na predlog predsedavajućeg.

Verifikacionu komisiju čine predsednik i četiri članova, iz redova poslanika koji pripadaju različitim političkim partijama zastupljenih u Skupštini.

Član 13.

Na osnovu izveštaja Državne izborne komisije za izbor svakog poslanika, Verifikaciona komisija Skupštini podnosi pismeni izveštaj sa predlogom za verifikaciju mandata svakog poslanika pojedinačno.

Član 14.

Skupština razmatra i glasa u celini izveštaj Verifikacione komisije.

Ako Verifikaciona komisija osporava izbor određenog poslanika, Skupštini predlaže da odloži verifikaciju njegovog mandata. Za svaki takav predlog Skupština raspravlja i odlučuje pojedinačno.

Član 15.

Skupština može da odloži verifikaciju mandata poslanika i zaključkom da traži od Državne izborne komisije da izvrši potrebna ispitivanja, u cilju provere zakonitosti i pravilnosti sprovedenog izbora i u roku od 30 dana o tome izveštava Skupštinu.

Član 16.

Do dobijanja izveštaja od Državne izborne komisije, poslanik čija verifikacija mandata je odložena, nema pravo da prisustvuje sednicama Skupštine.

Član 17.

Verifikaciju mandata poslanika koji su postali poslanici od liste kandidata za ostatak mandata, Skupština izvrši na prvoj narednoj sednici na osnovu izveštaja Državne izborne komisije, a na predlog Komisije za proceduralna i mandatno-imunitetna pitanja.

Član 18.

Verifikacijom mandata, poslanik stekne prava i dužnosti utvrđeni Ustavom, zakonom i ovom poslovníkom.

Član 19.

Poslaniku kome je verificiran mandat izdaje se legitimacija i kartica za elektronsko glasanje.

U legitimaciju se unesu pravo na imunitet i druga prava koja mogu da se ostvaruju na osnovu funkcije poslanika.

Pobljižnije propise o sadržaju, obliku i načinu izdavanje legitimacija za poslanike, kao i za evidenciju o izdatim legitimacijama donosi predsednik Skupštine.

Za izdavanje legitimacija i za evidenciju izdatih legitimacija, pobrinuće se generalni sekretar Skupštine.

2. Izbor Komisije za pitanja izbora i imenovanja

Član 20.

Skupština na konstitutivnoj sednici, na predlog od najmanje deset poslanika, bira Komisiju za pitanja izbora i imenovanja.

U Komisiji se obezbeđuje adekvatna zastupljenost poslanika iz političkih partija zastupljenih u Skupštini.

3. Izbor predsednik i potpredsednika Skupštine

Član 21.

Skupština iz redova poslanika bira predsednika i potpredsednika Skupštine.

Broj potpredsednika utvrđuje Skupština na predlog predsednika Skupštine. Potpredsednici se biraju iz redova poslanika koji pripadaju različitim političkim partijama zastupljenih u Skupštini.

Jedan od potpredsednika se bira iz redova poslanika koji pripadaju političkoj partiji zastupljenoj u Skupštini koja je najveća opoziciona partija.

Član 22.

Kandidata za predsednika Skupštine može da predloži Komisija za pitanja izbora i imenovanja ili najmanje 20 poslanika.

Poslanik može da bude predlagač samo jednog kandidata za predsednika Skupštine.

Član 23.

Predlozi za kandidata za predsednika Skupštine se podnesu u pisanom obliku na sednici Skupštine i sadrže ime i prezime kandidata sa biografskim podacima i obrazloženjem, kao i imena i prezimena poslanika koji podnesu predlog i njihovi svojeručni potpisi.

Redosled kandidata za predsednika Skupštine se utvrđuje prema azbučnom redu njihovih prezimena.

Član 24.

Glasanjem za izbor predsednika Skupštine rukovodi predsedavajući.

Ako Skupština odlučuje predsednik Skupštine da se bira tajnim glasanjem, predsedavajućem pri izboru pomaže generalni sekretar Skupštine i tri poslanika koje ih Skupština bira na predlog predsedavajućeg, iz redova poslanika koji pripadaju različitim političkim partijama zastupljenih u Skupštini.

Član 25.

Poslanik ima pravo da glasa samo za jedan od predloženih kandidata za predsednika Skupštine. Ako poslanik glasa za više kandidata za predsednika Skupštine, njegovo glasanje se smatra nevažećom.

Član 26.

Za predsednika Skupštine je izabran kandidat koji je dobio većinu glasova od ukupnog broja poslanika.

Ako za predsednika je predložen jedan kandidat i ako pri prvom glasanju ne dobije potrebnu većinu glasova, se ponavlja ceo izborni postupak.

Ako za predsednik su predložena dva kandidata i ako na prvom glasanju nijedan od kandidata ne dobije potrebnu većinu glasova, glasanje se ponavlja.

Ako za predsednika Skupštine su predložena tri ili više kandidata, glasanje se ponavlja za dvojicu kandidata koji su dobili najveći broj glasova na prvom glasanju.

Ako među kandidatima sa najvećim brojem glasova ima kandidata sa istim brojem glasova, glasanje se ponavlja za sve kandidate sa najvećim brojem glasova.

Ako i na ponovljenom glasanju nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu glasova, ponavlja se ceo izborni postupak.

Član 27.

Odredbe ovog Poslovnika koje se odnose na predlaganje kandidata i izbor predsednika Skupštine, se primenjuju i na predlaganje kandidata i izbor potpredsednika Skupštine.

Član 28.

Za potpredsednika Skupštine bira se kandidat koji je dobio većinu glasova od ukupnog broja poslanika.

Ako za potpredsednika su predloženi više kandidata od broja koji se bira, a ne bira se predviđeni broj, će se ponavlja glasanje za izbor onog broja potpredsednika koji nisu izabrani i to između kandidata koji su dobili najveći broj glasova.

Ako i pri ponovljenom glasanju nije izbran predviđeni broj potpredsednika, se ponavlja postupak za izbor onog broja potpredsednika koji nisu izabrani.

Ako su predloženi onoliko kandidata koliko je potrebno da se biraju, a nije izabran predviđeni broj, se ponavlja ceo izborni postupak za onaj broj potpredsednika koji nisu izabrani.

2. Poslaničke grupe

Član 33.

U Skupštini se osnivaju poslaničke grupe.

Poslaničku grupu čine najmanje pet poslanika koji pripadaju jednoj ili više političkih partija.

Poslanik može da bude član samo jedne poslaničke grupe.

Poslanička grupa određuje koordinatora poslaničke grupe i do dva zamenika.

Poslanička grupa predsedniku Skupštine dostavlja spisak potpisan od svakog člana grupe, koordinatora i njegovog zamenika.

Poslanička grupa ima pravo na stručnu pomoć i pravo da koristi posebne prostorije, saglasno sa brojem poslanika.

Za promenu sastava poslaničke grupe, koordinatora i njegovog zamenika, se obaveštava predsednik Skupštine, koji o tome obaveštava poslanike.

Portugal

90. Članovi 149, 173. i 180 Ustava Portugala predviđaju:

Član 149. Izborne jedinice

1. Članovi se biraju za izborne jedinice koje će biti geografski određene zakonom. Zakonom mogu da se formiraju plurinominale ili uninominale izborne jedinice i može da se odredi njihova priroda ili komplementarnost, i sve to na takav način da bi se osiguralo da se glasovi konvertiraju u mesta u skladu sa proporcionalnim reprezentativnim sistemom i koristeći pravilo najvećeg proseka d'Hondt.

2. Sa izuzetkom nacionalne izborne jedinice, ako je ima, broj Članova za svaku plurinominálnu izbornu jedinicu na teritoriji Portugalije će biti proporcionalan broju građana registrovanih za glasanje u njoj.

Član 173. Zasedanje nakon izbora

1. Skupština Republike će zasedati trećeg dana nakon računanja opštih rezultata njenog izbora, ili, u slučaju izbora pozvanih zbog toga što legislatura očekuje da završi mandat i navedeni treći dan ispadne pre nego što navedena legislatura završava svoj mandat, prvog dana sledeće legislature.

2. U slučaju da taj dan spada u vreme kada Skupština nije u punoj sednici, zasedaće u svrhu člana 175.

Član 180. Parlamentarne grupe

1. Članovi koji su birani za svaku stranku ili koaliciju stranaka mogu da formiraju parlamentarnu grupu.

2. Svaka parlamentarna grupa će imati sledeća prava:

- a. da učestvuje u odborima Skupštine u proporciji sa brojem njenih članova, i da imenuje svog predstavnike u tim odborima;
- b. da se konsultuje kada je određen red poslova, i da se žali Plenarnoj protiv tog reda poslova;
- c. da prouzrokuje održavanje vanrednih rasprava o pitanjima hitnog aktualnog javnog interesa, kojima će Vlada prisustvovati;
- d. na svakoj zakonodavnoj sednici, da prouzrokuje održavanje dve raspravi o pitanju opšte ili sektornoj politiku, pozivanjem Vlade da prisustvuje Skupštine;
- e. da traži of Stalnih odbora da naprave korake za sazivanjem Plenarne;
- f. da pokrene formiranje parlamentarnih odbora za istraživanje;
- g. da inicira zakonodavstvo;
- h. da podnese predloge kojim odbije programe Vlade;
- i. da podnese predloge o nepoverenju Vlade;
- j. da bude redovno i neposredno informisan od strane Vlade o situaciji i napretku u glavnim pitanjima od javnog interesa.

3. svaka parlamentarna grupa će imati pravo da raspolože mestima gde će raditi u sedišta Skupštine, zajedno da tehničkom i administrativnim osobljem koje on/ona bira, kao što je predviđeno zakonom.

4. Članovima koji ne pripadaju ni jednoj parlamentarnoj grupi će biti osigurano određena minimalna prava i garancije, kao što se predviđa Poslovnikom o radu.

91. Poglavlje II Poslovnika Skupštine Portugala predviđa:

POGLAVLJE II

Parlamentarne grupe

Član 6.

Formiranje parlamentarnih grupa

1 – Poslanici Skupštine Republike koji su izabrani za svaku stranku ili koaliciju stranaka mogu da formiraju parlamentarnu grupu.

2 – Svaka parlamentarna grupa će biti formirana putem obaveštenje upućenom predsedniku Skupštini, koja će biti potpisana od poslanika

Skupštine Republike koji čine grupu i navodiće ime grupe, predsednika i potpredsednika ako ih ima.

3 – parlamentarne grupe će obavestiti predsednika Skupštine o bilo kojoj izmeni u njihovom sastavu ili vođstvu.

4 – Obaveštenja navedena u stavovima (2) i (3) će biti objavljena u dnevniku.

Član 13.

Izbor predsednika Skupštine

1 – Nominiranja za predsednika Skupštine Republike mora da se potpiše od najmanje jedne desetine i najviše od jedne petine svih poslanika.

2 – Nominiranja će biti podneta predsedniku na dužnost najmanje dva sata pre trenutka kada se održi izbor.

3 – Izbor će biti održan tokom prve plenarne sednice svake legislature.

4 – Kandidat koji dobije apsolutnu većinu glasova svih poslanika Skupštine Republike u punom izvršenju njihovih funkcija bira se za predsednika Skupštine.

5 – Ako nijedan od kandidata ne dobije taj broj glasova, održaće se odmah drugo glasanje samo između dva kandidata koji su dobili najveći broj glasova i koji nisu povukli njihovo nominiranje.

6 – Ako se ne bira nijedan kandidat, proces će početi iznova.

Slovenija

92. Član 84. Ustava Slovenije predviđa:

Član 84. Predsednik Nacionalne Skupštine

Nacionalna Skupština ima predsednika koji se bira većinom glasova svih poslanika.

93. Poglavlje II Poslovnika Nacionalne Skupštine Slovenije predviđa:

II. KONSTITUISANJE NACIONALNE SKUPŠTINE

Član 9

Nacionalna Skupština konstituise se na prvoj sednici na kojoj se potvrđuje izbor više od polovine poslanika.

Član 10.

(1) Najkasnije pet dana pre prve sednice Nacionalne Skupštine, predsjednik na dužnost Nacionalne Skupštine poziva sastanak privremenih lidera grupe poslanika i poslanika nacionalnih zajednica da bi odredili nacrt dnevnog reda prve sednice, raspored sedenja poslanika u komori, grupe poslanika čiji članovi će nositi funkcije predsjedavajućeg i zamenika predsjedavajućeg u Komisiji za Javne Funkcije i Izbore i broj članova ove komisije koji pripadaju pojedinačnim grupama poslanika, i moguće da takođe odredi grupe poslanika čiji članovi će nositi funkcije predsjedavajućeg i zamenika predsjedavajućeg u drugim radnim telima i broj članova tih radnih tela koji pripadaju pojedinačnim poslaničkim grupama.

(2) U čekanju formiranja Saveta predsjednika Nacionalne Skupštine, privremeni lideri poslaničkih grupa i dva poslanika nacionalnih zajednica odlučuju o predlozima iz prve, druge i četvrte tačke šestog stava člana 21. ovog Poslovnika o radu i može da predlaže kandidata za Generalnog sekretara Nacionalne Skupštine.

(3) Raspored sedenja poslanika u komori određuje se sporazumom između poslaničkih grupa. Ako se ne postigne sporazum, raspored sedenja se određuje na takav način da sedenje poslanika u praznim mestima poslanika se određuje od poslaničkih grupa u redosledu od najveće do najmanje poslaničke grupe. Poslaničke grupe sa jednakim brojem članova određuju sedenje poslanika u rasporedu koji se prethodno određuje žrebom.

Član 11.

(1) Do formiranja poslaničkih grupa u skladu sa članom 16. ovog Poslovnika o radu, poslaničke grupe čine poslanici izabrani u Nacionalnoj Skupštini iz iste liste kandidata, poslanici izabranih iz listova glasača, i poslanici koji predstavljaju nacionalne zajednice. Sastav poslaničke grupe se uspostavi na osnovu izveštaja o izbornim rezultatima.

(2) Najkasnije tri dana nakon objavljivanja izveštaja o izbornim rezultatima, predstavnici listova prosleđuju imena privremenih lidera poslaničkih grupa iz prethodnog stava predsedniku na dužnost Nacionalne Skupštine.

Član 12.

(1) Pripreme za prvu sednicu Nacionalne Skupštine su odgovornost predsjednika na dužnost Nacionalne Skupštine.

(2) Privremeni lideri poslaničkih grupa informišu predsjednika na dužnost Nacionalne Skupštine o predloženim kandidatima za predsjedavajućeg, zamenika predsjedavajućeg i članove Komisije za Javnu Funkciju i Izbore.

(3) Nacrt dnevnog reda prve sednice uključuje imenovanje predsjedavajućeg i zamenika predsjedavajućeg Komisije za Javnu Funkciju i Izbore, potvrđivanje izbora poslanika, i izbor predsjednika Nacionalne Skupštine, i može takođe da uključi i izbor potpredsednika Nacionalne Skupštine,

imenovanje predsedavajućeg i zamenike predsedavajućeg radnih tela, i imenovanje Generalnog sekretara Nacionalne Skupštine.

(4) Do izbora predsednika, prvom sednicom Nacionalne Skupštine predsedava najstariji poslanik.

Član 13.

(1) Komisija za Javnu Funkciju i Izbore razmatra izveštaj o rezultatima izbora, potvrđivanje izbora poslanika, i bilo koju žalbu od strane kandidata ili predstavnika listova kandidata.

(2) Nacionalna Skupština odlučuje o potvrđivanju izbora poslanika na osnovu izveštaja Komisije za Javnu Funkciju i Izbore o ispitivanju potvrđivanja izbora i o sadržaju i prihvatljivosti bilo koje žalbe podnete od strane kandidata ili predstavnika listova kandidata.

(3) Nacionalna Skupština odlučuje kolektivno o potvrđivanju izbora koje se ne osporavaju, a pojedinačno o svakom osporenom izboru.

(4) Poslanik čiji izbor je još osporen ne može da glasi o potvrđivanju njegovog izbora.

(5) Smatra se da odlučivanjem o osporenom izboru, Nacionalna Skupština je takođe odlučila o svakoj žalbi podnetoj Nacionalnoj Skupštini od strane kandidata ili predstavnika liste kandidata.

Član 14.

Nakon potvrđivanje izbora, Nacionalna Skupština bira predsednika Nacionalne Skupštine.

Član 15.

Ako na prvoj sednici Nacionalne Skupštine ne uspe da bira potpredsednika Nacionalne Skupštine i da imenuje predsedavajuće i zamenike predsedavajuće radnih tela i Generalnog sekretara Nacionalne Skupštine, mora da bira ili imenuje njih najkasnije do 30 dana od konstituisanja.

Član 16.

Poslanici formiraju poslaničke grupe u skladu sa članom 29. ovog Poslovnika o radu najkasnije do sedam dana nakon konstituisanja Nacionalne Skupštine.

Član 17.

Odredbe iz člana 13. ovog Poslovnika o radu primenjuju se mutatis mutandis takođe u proceduri za potvrđivanje izbora poslanika koji zamenjuje poslanika čiji je mandat suspendiran zbog njegovog izbora za predsednika Vlade ili imenovanja za ministra.

Relevantni pravni osnov zahteva

94. Član 67.(1. do 3.) [Izbor Predsednika i Potpredsednika] Ustava predviđa:

- “1. Skupština Kosova iz svojih redova bira Predsednika i pet (5) potpredsednika.*
- 2. Predsednika Skupštine predlaže najveća parlamentarna grupa i bira se većinom glasova svih prisutnih poslanika Skupštine.*
- 3. Tri (3) potpredsednika predložena iz tri najveće parlamentarne grupe, se biraju većinom glasova svih poslanika Skupštine.“*

95. Član 64. (1) [Struktura Skupštine] Ustava predviđa:

“Skupština ima sto dvadeset (120) poslanika koji su izabrani tajnim glasanjem, na osnovu otvorenih lista. Mesta u Skupštini su podeljena između svih partija, koalicija, građanskih inicijativa i nezavisnih kandidata, proporcionalno broju važećih glasova dobijenih na izborima za Skupštinu.“

96. Poglavlje III Poslovnika Skupštine predviđa sledeće:

„Poglavlje III [Konstituisanje Saziva Skupštine]

Član 7.

Konstitutivna sednica saziva Skupštine

Konstitutivnu sednicu saziva Skupštine saziva Predsednik Republike Kosova u roku od trideset (30) dana od dana službenog proglašenja rezultata izbora.

Član 8.

Priprema konstitutivne sednice saziva Skupštine

- 1. Pripreme za konstitutivnu sednicu saziva Skupštine su u odgovornosti predsednika iz prethodnog saziva.*
- 2. Predsednik i Predsedništvo, ne manje od pet dana pre održavanja konstitutivne sednice saziva Skupštine, sazivaju zajedničku sednicu sa predsednicima stranaka koja su dobila mesta u Skupštini, radi pripremanja predloga dnevnog reda za konstitutivnu sednicu saziva Skupštine, za određivanje mesta poslanika, odnosno političkih snaga u sali, shodno političkoj snazi koju imaju, prema broju poslanika svake političke snage.*
- 3. Ukoliko dve ili više parlamentarne grupe imaju jednak broj poslanika, u tom slučaju se njihovo raspoređivanje u sali vrši žrebom.*

4. Dnevni red konstitutivne sednice saziva treba da sadrži formiranje Privremene komisije za verifikaciju kvoruma, mandata, izbor predsednika i pet (5) potpredsednika Skupštine.

Član 9.

Predsedavanje konstitutivne sednice saziva Skupštine

1. Radom konstitutivne sednice saziva Skupštine, do izbora predsednika i potpredsednika Skupštine, predsedava najstariji poslanik, potpomognut od najmlađeg poslanika po godinama starosti.

2. Ukoliko poslanik, odnosno poslanici iz tačke 1 ovog člana, odsustvuju na konstitutivnoj sednici saziva ili odbijaju predsedavanje, u tom slučaju angažuju se poslanici koji, po godinama starosti, dolaze odmah iza njih.

3. Predsedavajući konstitutivne sednice saziva Skupštine, nakon otvaranja sednice i predstavljanja dnevnog reda, traži od političkih stranaka zastupljenih u Skupštini da odrede po jednog predstavnika u Privremenoj komisiji za verifikaciju kvoruma i mandata.

4. Privremena komisija razmatra odgovarajuću dokumentaciju izbora i podnosi Skupštini izveštaj o važećim mandatima poslanika Skupštine i verifikuje kvorum na konstitutivnoj sednici saziva Skupštine.

Član 10.

Zakletva poslanika

1. Nakon verifikacije mandata, poslanici svečano polažu zakletvu, čiji tekst glasi:

„Ja, poslanik Skupštine Republike Kosova, zaklinjem se da ću časno i privrženo obaviti svoj zadatak i dostojanstveno predstavljati narod, da ću raditi u interesu Kosova i svih njegovih građana, da ću se angažovati za zaštitu i poštovanje ustavnosti i zakonitosti, za zaštitu teritorijalne celovitosti i institucionalnog integriteta Kosova, za garantovanje sloboda i prava čoveka, u skladu sa zakonima zemlje i evropskim standardima. Zaklinjem se!“.

Tekst zakletve čita predsedavajući sednice. Poslanici se zaklinju, izgovarajući na kraju izjave reč „Zaklinjem se!“. Svaki poslanik potpisuje tekst zakletve.

2. Poslanik, koji ne prisustvuje konstitutivnoj sednici saziva, kada se polaže zakletva, zakletvu polaže na prvoj narednoj sednici.

Član 11.

Mandat Skupštine

1. Skupština se bira na četvorogodišnji mandat. Mandat počinje od konstitutivne sednice saziva, koja se održava u roku od trideset (30) dana od dana proglašenja zvaničnih rezultata izbora.

2. Mandat Skupštine se može produžiti samo u slučajevima predviđenim članom 66. stav 4. Ustava Republike Kosova.

Član 12.

Izbor predsednika i potpredsednika Skupštine

1. Na konstitutivnoj sednici IV saziva, Skupština iz svojih redova bira predsednika i potpredsednike. Predsednik i potpredsednici čine Predsedništvo Skupštine.

2. Predsedavajući konstitutivne sednice saziva zahteva od najveće parlamentarne grupe da predloži kandidata za predsednika Skupštine. Predsednik Skupštine bira se većinom glasova svih poslanika Skupštine.

3. Predsedavajući konstitutivne sednice saziva zahteva od tri najveće parlamentarne grupe da predlože po jednog kandidata za potpredsednike Skupštine, koji se biraju većinom glasova poslanika Skupštine.

4. U sastavu Predsedništva i ostalim radnim telima Skupštine poštuje se polni sastav Skupštine.

5. Predsedavajući konstitutivne sednice saziva zahteva od poslanika koji drže garantovana mesta za srpsku zajednicu i od poslanika koji drže garantovana mesta za ostale zajednice, koje nisu većinske, da predlažu po jednog kandidata za potpredsednika Skupštine. Potpredsednici, shodno ovoj tački, biraju se većinom glasova poslanika Skupštine.

6. Predsedavajući konstitutivne sednice saziva, objavljuje rezultat glasanja za izbor predsednika i potpredsednika Skupštine. Novo izabranog predsednika Skupštine poziva da zauzima svoje mesto.

97. Sud primećuje da, što se tiče prve sednice zakazane nakon parlamentarnih izbora, engleska verzija Ustava koristi izraz "constitutive session" (član 66. stav 1. i 3. [Izbor i Mandat] Ustava) i Poslovnik Skupštine koristi „inauguration of the Assembly” (naslov u III Poglavlju) i "inaugural session" (čl. 7., 8. i 9.). Albanska verzija Ustava koristi izraz "seancë konstituive" (član 66. stav 1. i 3. [Izbor i Mandat] Ustava) i Poslovnik Skupštine koristi "KONSTITUIMI I LEGJISLATURËS" (naslov u III Poglavlju) i "konstituive e legjislaturës" (čl. 7., 8. i 9.). Sud smatra da izraz "konstitutivna sednica" služi bolje u svrhu jasnoće. Prema tome, Sud je koristio i koristiće ustavni izraz "konstitutivna sednica", što podrazumeva prva sednica sazvana nakon parlamentarnih izbora.

Meritum zahteva

98. Podnosioci zahteva se žale da je postupak koju su sledili 83 poslanika za izbor predsednika Skupštine bio u suprotnosti sa stavovima 2. i 3. člana 67. [Izbor Predsednika i Potpredsednika], Ustava i III Poglavljem [Konstituisanje saziva Skupštine] Poslovnika o radu Skupštine. Dakle, prema mišljenju podnosilaca zahteva, odluka 83 poslanika, kojom je g. Isa Mustafa izabran za predsednika Skupštine Republike Kosovo, je neustavna.

99. Sud primećuje da se zahtev odnosi na izbor predsednika Skupštine u skladu sa članom 67. (2) [Izbor Predsednika i Potpredsednika] Ustava. Ova odredba određuje da: “2. *Predsednika Skupštine predlaže najveća parlamentarna grupa i bira se većinom glasova svih prisutnih poslanika Skupštine.*”
100. Sud podseća da nije njegova dužnost da oceni činjenice ovog posebnog slučaja, nego da oceni da li li jesu ili ne gorenavedene tvrdnje pokrenule ustavna pitanja pod relevantnim ustavnim odredbama. Sledstveno, u konkretnom slučaju, Sud će se baviti samo sa pitanjima ustavne prirode pokrenute na osnovu člana 67. (2) Ustava i drugih vezanih odredaba.
101. Sud primećuje da u prethodnim slučajevima kada je bilo u pitanje tumačenje ustavnih odredbi, u brojnim prilikama je tražio dostavu *Travaux Preparatoires* kako bi se upoznao sa namerom sastavljača Ustava. Rezultat je uvek bio da *Travaux Preparatoires* Ustav nisu dostupni. I kao posledica Sud je odlučio da u odsustvo *Travaux Preparatoires* Ustava, treba da sam pripremi tumačenje (Vidi na primer slučaj *KO103/14, Predsednica Republike Kosovo* u vezi sa ocenom kompatibilnosti člana 84.14. [Nadležnosti Predsednika] sa članom 95. [Izbor Vlade] Ustava Republike Kosovo, presuda od 1. jula 2014. god).
102. Stoga, Sud ne može izvući bilo koji zaključak što se tiče namera sastavljača Ustava i ne može spekulirati šta su oni hteli reći. Štaviše, bilo kakvo upoređenje ili uzimanje argumenata iz Ustavnog Okvira Kosovo od 2001 godine teško da je relevantno. Ustavni Okvir je bio u snazi do 15. Juna 2008. god. da bi regulisao različitu situaciju. Novi moderan Ustav je usvojen 09. aprila 2008. god. i primenjuje se u nezavisnoj državi Republike Kosovo od 15. juna 2008. god.
103. Sledstveno, Sud će, stoga, napraviti potrebno tumačenje člana 67. (2) [Izbor Predsednika i Potpredsednika] Ustava.
104. Kao preliminarna zapažanja, Sud primećuje da, u vezi sa izborom predsednika i potpredsednika Skupštine i formiranje Vlade, Ustav koristi različite izraze za jedno te istu realnost. Različiti izrazi su naime: *mesta su podeljena (...) proporcionalno broju važećih glasova dobijenih na izborima (...) [član 64. (1) Ustava]*], *najveća parlamentarna grupa [član 67. (2) Ustava]*, *politička partija ili koalicija koja čini većinu u Skupštini [član 84. (14) Ustava]*, *politička partija ili koalicija koja je dobila većinu u Skupštini [član 95. (1) Ustava]*.
105. Imajući to u vidu, Sud će morati da se obrati članu 64. (1) [Struktura Skupštine] Ustava. Ovaj član predviđa da: “*Skupština ima sto dvadeset (120) poslanika koji su izabrani tajnim glasanjem, na osnovu otvorenih lista. Mesta u Skupštini su podeljena između svih partija, koalicija, građanskih inicijativa i nezavisnih kandidata, proporcionalno broju važećih glasova dobijenih na izborima za Skupštinu.*”
106. Sud primećuje da gorenavedeni članovi 64. (1) i 67. (2) Ustava su pravni osnov za strukturiranje i konstituisanje Skupštine i da III Poglavlje Poslovnika Skupštine služi kao proceduralni alat i mehanizam za sprovođenje ovih ustavnih odredbi.

107. S tim u vezi, Sud kao prvo primećuje da Poslovnik za vođenje Konstitutivne Sednice Skupštine je usvojen 29. aprila 2010. god.; da je na snagu i da se taj mora primeniti, uključujući i u odnosu na dnevni red.
108. Pod dva, Sud primećuje da je svrha Konstitutivne Sednice Skupštine izgradnja novog zakonodavstva nakon izbora uz proceduralnu pomoć predsednika prethodnog saziva, mandat čijeg je istekao pre nego što su održani novi parlamentarni izbori. Skupština je izgrađena putem verifikovanja mandata poslanika, polaganja zakletve od strane poslanika i izborom predsednika i potpredsednika Skupštine (Vidi član 8. stav 4., član 10. i član 12. Poslovnika Skupštine).
109. Treće, Sud primećuje da se konstitutivna sednica Skupštine ne može smatrati završenom ukoliko Skupština nije izabrala svog predsednika i potpredsednike.
110. Sud dalje smatra da je predsedavajuća koja je vodila Konstitutivnu Sednicu iako nije izabrana ona je dužna prema Ustavu i Poslovniku Skupštine za završetak Konstitutivne Sednice.
111. Kako bi ocenio da li je izbor predsednika Skupštine bio ustavan, Sud će protumačiti značenje “najveće parlamentarne grupe”, shodno članu 67. (2) Ustava. Ovo je tumačenje od značajne važnosti, jer se odnosi na to ko može da predlaže predsednika Skupštine.
112. Sud primećuje da članu 67. (2) Ustava prethodi član 64. (1) Ustava. Obe odredbe su isprepletane i trebaju se uzeti u obzir zajedno.
113. Ustav u svom članu 64. (1) određuje da kada se struktuiše Skupština, mesta treba podeliti proporcionalno broju glasova dobijenih na izborima za Skupštinu. Podela se vrši između partija, koalicija, građanskih inicijativa i nezavisnih kandidata proporcionalno rezultata parlamentarnih izbora. To znači da će partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati dobiti broj mesta jednak sa mandatima poslanika, što proporcijonalno odgovara glasovima koje su dobili na izborima, imajući u vidu da su ove partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisni kandidati prešli prag. Ustav daje prioritet izbranim rezultatima kao kriterijum. To se odnosi na partije i koalicije koje su registrovane da kao takve učestvuju u izborima, kao i za građanske inicijative i nezavisne kandidate.
114. Sud ponavlja da *“korišćenje pojmova “politička stranka ili koalicija” kada su pomenuti u vezi sa članom 84.14 i članom 95. stavovi 1. i 4. Ustava, podrazumeva političku partiju ili koaliciju koja je registrovana, shodno Zakonu o opštim izborima, da učestvuje kao izborni subjekat, uključena je u glasačkim listićima, pređe prag i dobija mesta u Skupštini”* (Vidi slučaj KO103/14, predsednica Republike Kosovo u vezi sa ocenom kompatibilnosti člana 84.14. [Nadležnosti Predsednika] sa članom 95. [Izbor Vlade] Ustava Republike Kosovo, presuda od 1. jula 2014. god).
115. Pored toga, Sud je odlučio da *“[...] samo ta partija ili koalicija koja je dobila najveći broj glasova na izborima, odnosno većinu mesta u Skupštini.”* (Vidi slučaj KO103/14, predsednica Republike Kosovo u vezi sa ocenom

kompatibilnosti člana 84.14. [Nadležnosti Predsednika] sa članom 95. [Izbor Vlade] Ustava Republike Kosovo, presuda od 1. jula 2014. god).

116. Stoga, kao najveću parlamentarnu grupu, shodno članu 67. (2) Ustava, treba smatrati partiju, koaliciju, građansku inicijativu i nezavisne kandidate koji imaju više mesta u Skupštini, u smislu člana 64. (1) Ustava, od bilo koje druge partije, koalicije, građanske inicijative i nezavisnih kandidata koji su učestvovali kao takva u izborima. Ta grupa treba da predlaže predsednika Skupštine shodno odredaba člana 67. (2) Ustava. To je šta Ustav predviđa kao parlamentarnu grupu i što više je *de facto* u skladu sa parlamentarnom praksom u demokratskim državama.
117. Dodatan argumenat je taj da parlamentarna grupa u najužem smislu reči (*in stricto sensu*) i shodno Poslovniku Skupštine i njegovih priloga može biti registrovana samo nakon konstituisanja Skupštine, odnosno nakon izbora predsednika i potpredsednika Skupštine.
118. U trenutku kada je Konstitutivna Sednica Skupštine sazvana, parlamentarna grupa je sastavljena od kandidata koji su izabrani kao članovi Skupštine na glasačkim listićima partije, koalicije, građanske inicijative ili nezavisni kandidati koji su bili registrovani u izborima, učestvovala u njima, prešla zakonski prag i dobila mesta proporcijonalno broju važećih glasova koje su dobili izborima za Skupštinu.
119. U konkretnom slučaju, predsedavajuća Konstitutivne Sednice sa pravom dao mogućnost najvećoj parlamentarnoj grupi da predlaže kandidata za predsednika Skupštine, pošto prema listi certifikovanih izbornih rezultata partija koja je bila prva imala 37 poslanika. Prema tome, davanje te mogućnosti nekoj drugoj partiji, koaliciji, građanskoj inicijativi ili nezavisnom kandidatu bilo bi neustavo.
120. Sud primećuje da, prema zapisniku, nakon odlaganja Konstitutivne Sednice zbog nedostatka kvoruma, grupa poslanika je sazvala sastanak da bi podneli mociju za zamenu predsedavajuće i izabrali su predsednika i potpredsednike Skupštine.
121. Sud podseća da podnosioci zahteva osporavaju ustavnost ovog postupka i njegov ishod. Uzimajući u obzir gorenavedeno tumačenje na osnovu člana 67. (2) u vezi sa članom 64. (1) i Poslovnikom Skupštine, Sud nalazi da osporeni sastanak nije u skladu sa ustavnim uslovima za Konstitutivnu Sednicu, da bi se smatralo ustavnim. Stoga, ovaj sastanak ne može se smatrati Konstitutivnom Sednicom.
122. U ovakvim okolnostima, Sud zaključuje da odluka kao rezultat ovog sastanka ne koresponduje sa pravilnom odlukom donetom, na osnovu člana 67. (2) Ustava i od najveće parlamentarne grupe, tokom Konstitutivne Sednice. Sledstveno, Odluka br. 05-V-001 izglasana od strane 83 poslanika Skupštine o izboru g. Isa Mustafa kao predsednika Skupštine, od 17. jula 2014. god., je nevažeća.
123. Sud naglašava da izbor predsednika Skupštine i poslanika je preduslov da bi Skupština počela funkcionisati kao zakonodavni organ. Za to je potrebno da svi

poslanici budu prisutni i glasaju kako bi se konstituisala Skupština. U svom slučaju KO29/11, Sud je odlučio da "[...]Poslanici Skupštine su predstavnici naroda [...]". Pored toga, što se tiče njihove obaveze kao poslanika, član 74. [Vršenje funkcije] Ustava predviđa da "poslanici Skupštine Kosova vrše svoju funkciju u najboljem interesu Republike Kosovo i u saglasnosti sa Ustavom, zakonima i odredbama rada Skupštine." (Vidi, slučaj KO29/11, Sabri Hamiti i drugi poslanici koji su zahtevali ocenu ustavnosti Odluke Skupštine Republike Kosovo br. 04-V-04, u vezi sa izborom predsednika Republike Kosovo, od 22. februara 2011. god., presuda 30. marta 2011. god.).

124. Pored toga, Sud podseća, da glasanje u Skupštini može se obaviti na različite načine: glasati za, protiv ili suzdržati se; javno glasanje ili tajno glasanje; ili na neki drugi način (Vidi stav 4. člana 51. [Kvorum i glasanje na sednicama Skupštine] Poslovnika Skupštine).
125. Sud smatra da različiti načini glasanja su da bi se obezbedilo demokratsko i nezavisno izražavanje volje poslanika i da bi se osiguravalo pravo poslanika i da bi poslanici ispoštovali svoje obaveze.
126. Sud primećuje da nigde u Ustavu niti Poslovniku Skupštine nije predviđeno sa neuspeh izbora predsednika Skupštine pokrene održavanje novih parlamentarnih izbora.
127. To je zašto je pravo i obaveza svih poslanika Skupštine da nađu način da biraju predsednika i potpredsednike Skupštine u skladu sa ustavnim odredbama u vezi sa relevantnim Poslovnikom Skupštine i da čine Skupštinu funkcionalnom.
128. Kada se konstituiše Skupština, svi poslanici moraju biti prisutni i da glasaju kako oni hoće, javno ili tajno, za, protiv ili se suzdrže i ne mogu biti izuzeti od toga.
129. Sud naglašava da je njegova odluka osnivana na predmetnu stvar zahteva kao što je navedeno u stavovima 3. i 4. ove Presude.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa članom 113.5 Ustava, čl. 42. i 43. Zakona i pravilom 56.1 Poslovnika o radu, 21. avgusta 2014. god.,

ODLUČUJE

- I. Jednoglasno, DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. Većinom glasova, DA UTVRDI da:
 - a. Sastanak i postupak koji je sleđen nakon odlaganja konstitutivne sednice, 17. jula 2014. god., od strane predsedavajućeg zbog nedostatka kvoruma povredio je član 67 (2) u vezi sa članom 64 (1) Ustava i Poglavlje III Poslovnika koje sprovodi ove članove;
 - b. Odluka br. 05-V-001 od 17. jula 2014. god. je neustavna kako zbog postupka koji je sleđen tako i zbog sadržaja, jer nije bila najveća parlamentarna grupa ta koja je predložila predsednika Skupštine i, prema tome, je nevažeća;
 - c. Konstitutivna sednica Skupštine, koja je počela 17. jula 2014. god., nije bila završena, time što nije izabran predsednik i potpredsednici Skupštine. Prema tome, Skupština mora da završi konstitutivnu sednicu, birajući predsednika i potpredsednika u skladu sa članom 67 (2) u vezi sa članom 64 (1) Ustava i Poglavlje III Poslovnika koje sprovodi ove članove i u skladu sa ovom Presudom;
- III. DA DOSTAVI ovu odluku strankama;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Almiro Rodrigues

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr Enver Hasani